

“อาจารย์ : ตัวชี้วัดสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา”**Instructors : the Key Performance Indicator in Quality Assurance**

ศิวาพร ยอดทรงตระกูล*

บทคัดย่อ

อาจารย์เป็นปัจจัยป้อนที่สำคัญของการผลิตบัณฑิต และเป็นกลไกที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดการประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณสมบัติทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด โดยอาจารย์จะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญทางสาขาที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิตออกมาสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ว่าการประกันคุณภาพ คือ การพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาทุกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์ และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้ได้อาจารย์ที่เป็นต้นขุนที่ดีที่สุดในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ : อาจารย์/ ตัวชี้วัด/ การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

Instructors are the key performance indicator of the production of graduates. It is an important mechanism for quality assurance in education. All higher education institutions must provide quality assurance in education. Quality assurance indicators related to provide the qualified and qualitative Instructors according to Standard Criteria for Higher Education Curriculum of 2005 was set by the Office of Higher Education Commission. The instructors must have the best knowledge, experience in production and the expertise in specialized fields. These are [consonant](#) with the concept of National Education Act of B.E. 2542 (1999) which define that Quality assurance means the development of the quality of management and implementation of the mission of all educational institutions to continuously improve the quality of learners and to ensure that the educational service provider. Therefore, the original affiliation should focus on promoting the development of teachers and the opportunity for self-development is maximized in order to obtain the best cost-effective teacher in the production of graduates.

* นักวิชาการอุดมศึกษาปฏิบัติการ งานแผนและประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Keywords : Instructor/ Key Performance Indicator/ Quality Assurance

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมายถึง การพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจของสถานศึกษาทุกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นใจให้ ผู้รับบริการทางการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยถือ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

“สถาบันอุดมศึกษา” เป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในระดับนี้ คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในระดับหลักสูตร คณะ และสถาบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด โดยระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในจะครอบคลุมพันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษาและพันธกิจด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ (1) ด้านการผลิตบัณฑิต (2) ด้านการวิจัย (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านการทํานุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมและการบริหารจัดการ สำหรับการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรจะเน้นพันธกิจในด้านการผลิต บัณฑิตเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557: 18-19) ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมิน ผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบมีคุณภาพตามมาตรฐานผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพ ตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครองชุมชนและองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงานมี ความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐานแม้จะไม่เท่ากันแต่ก็ไม่แตกต่างกันมาก นัก ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากทุกสถาบัน มีความรู้ความสามารถมีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตร กำหนด ดังนั้นผู้เรียนหรือนักศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษาซึ่งหมายถึงผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร สนับสนุนทุกคนในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงอยู่เสมอไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผล หรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง หัวใจของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตาม ศักยภาพ ซึ่งต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาอาจารย์ให้มีความพร้อม และมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพื่อให้ส่งผลต่อการจัดการ เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า “อาจารย์” เป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งของการจัดการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงกำหนดให้มีตัวชี้วัดการประเมินอาจารย์ในมิติต่างๆทั้งเชิง

คุณภาพและเชิงปริมาณโดยพิจารณาจากวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองจากการผลิตผลงานวิชาการประเภทต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติที่เหมาะสมในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ให้บริการ ดังนั้น อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นบุคลากรที่ต้นสังกัดควรมีกระบวนการการคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพในการรับเข้า และมีการส่งเสริมพัฒนาอาจารย์ที่คงอยู่อย่างสม่ำเสมอให้ก้าวทันความก้าวหน้าทางวิชาการที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้สามารถบริหารจัดการหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศชาติต่อไป

การประกันคุณภาพทางการศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่มีการก่อตั้งทบวงมหาวิทยาลัย แต่การดำเนินงานดังกล่าวเน้นที่การควบคุมคุณภาพของหลักสูตรเป็นสำคัญ โดยยังไม่ได้มีระบบควบคุมคุณภาพให้ครบทุกภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา จึงมีแนวคิดในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่พิจารณาครอบคลุมในทุกภารกิจ เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมตั้งแต่พ.ศ. 2537 เมื่อที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยในคราวประชุมระหว่างวันที่ 28-29 ตุลาคม 2537 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้มีการเสนอหลักการ แนวทาง และวิธีการในการประกันคุณภาพ ทางวิชาการในมหาวิทยาลัยไทยขึ้นเป็นครั้งแรกและการประกันคุณภาพการศึกษาเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาของไทยเพิ่มขึ้นสาเหตุสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของไทยคือ (วันชัย ศิริชนะ, 2540: 111-112)

1. ประเทศไทยไม่เคยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบชัดเจน ที่ผ่านมาเป็นเพียงการกำกับดูแลก่อนการเปิดดำเนินการเรียนการสอน (Pre-auditing) ระบบการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานยังมีน้อยมาก และไม่มีกลไกใดๆที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าการจัดการศึกษาของสถาบันในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาวเป็นอย่างยิ่ง

2. สถาบันอุดมศึกษาต่างๆเริ่มมีความไม่ทัดเทียมกันในคุณภาพการศึกษา มีเพียงขั้นต่ำ (Minimum Quality) มากขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเสียหายแก่ประชาชาติโดยรวม เพราะบัณฑิตที่จบการศึกษามีคุณภาพแตกต่างกันมากขึ้น

3. แนวโน้มของการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆมีมากขึ้น จำเป็นต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพที่ชัดเจนรองรับเพื่อประกันความมีคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 ประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย ซึ่งการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวต้องคำนึงถึงการแข่งขันด้านคุณภาพทั้งภายในประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆในภูมิภาค

4. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากลเพื่อให้ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่โลกด้านการศึกษา สามารถติดต่อสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายร่วมกับนานาชาติได้

5. การประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆของสถาบันอยู่เสมอ

6. แนวโน้มความต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีความรอบรู้ทันสมัยมีมากขึ้นซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีต่างๆทั้งจากภาครัฐและเอกชนหากไม่มีการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วย่อมไม่สามารถผลิตบัณฑิตตอบสนองความต้องการของสังคมได้

7. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ในสถาบันอย่างต่อเนื่อง และสร้างความแข็งแกร่งให้สถาบันโดยตรงในระยะยาวซึ่งส่งผลต่อ ความก้าวหน้าทางวิชาการและสร้างคุณภาพภูมิใจในสถาบัน

8. คุณภาพที่ทัดเทียมกันของแต่ละสถาบันส่งผลให้บัณฑิตที่จบการศึกษาออกมามีคุณภาพใกล้เคียงกัน (อย่างน้อยขั้นต้น) ทำให้อัตราการเคลื่อนย้ายถ่ายเทบุคลากรหรือปัญหาสมองไหลคลี่คลายลง

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ด้วยความจำเป็นดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

1. เพื่อให้สถาบันได้มีพัฒนามุ่งสู่วิสัยทัศน์ และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยระบบดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา และเป็นไปตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานระดับชาติ และนานาชาติ

2. เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่ระดับหลักสูตร คณะวิชา หรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม ตามระบบคุณภาพทั่วโลกที่สถาบันนั้นๆ กำหนดขึ้น โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบคุณภาพต่างๆ ว่าเป็นไปตามเกณฑ์และได้มาตรฐาน

3. เพื่อให้หลักสูตร คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาทราบสถานภาพของตนเองอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (targets) และเป้าหมายสูง (goals) ที่ตั้งไว้ตามจุดเน้นของตนเอง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงผลการดำเนินงานในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับขีดความสามารถของสถาบัน

5. เพื่อให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด

6. เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาในแนวทางที่เหมาะสม

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวการประกันคุณภาพทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกัน

2. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาร่วมกัน

3. สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของส่วนภูมิภาคกับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด

4. พัฒนาคุณภาพและดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A

สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยนั้น คือ ระบบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถทำให้บรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในคุณภาพของสถาบัน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการดำเนินการกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ ที่เป็นกิจวัตรปกติของสถาบันทั้งด้านวิชาการและการบริการ/การจัดการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

การประกันคุณภาพทางการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศที่ริเริ่มพัฒนาแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ประเทศอังกฤษ ซึ่งได้เริ่มนำแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพไปใช้ในสถานศึกษาในปี 1988 และในปี 1992 ได้เริ่มใช้มาตรฐาน BS 5750 หรือ ISO 9000 มากำหนดมาตรฐานทางการศึกษา และทำให้เกิดแนวทางสำหรับการปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นและแนวคิดนี้ได้แพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ หลายประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งในแต่ละที่ก็มีวิธีบริหารจัดการแตกต่างกันตามบริบทของประเทศ แต่ทุกประเทศล้วนต่างก็มุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยควรได้ศึกษาเรียนรู้ตัวอย่างที่ดีเพื่อที่จะสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศของเรา สอดคล้องกับความคิดของคณิศร วงษ์รักษา (2559) รองผู้อำนวยการ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กล่าวว่า ปัจจุบันประเทศไทยซึ่งอยู่ในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษาในหลาย ๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน การบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษา ในสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นโอกาสดีที่ สมศ. ได้ศึกษาแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของนานาชาติ จากประเทศชั้นนำด้านการศึกษาของโลก ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ ดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีมาตรฐานด้านการศึกษาในระดับสูง โดยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาอันดับ 2 ของโลก โดยระบบการศึกษาของญี่ปุ่นได้รับต้นแบบมาจากระบบการศึกษาของหลายประเทศ อาทิ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ซึ่งการประเมินในระดับอุดมศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับของ MEXT โดยมีการประเมินทั้งในระดับสถาบันและระดับหลักสูตร

ประเทศสิงคโปร์ มีคุณภาพการศึกษาอยู่อันดับที่ 3 ของโลก และอันดับที่ 1 ในอาเซียน โดยรัฐบาลสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก โดยถือว่าประชาชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ การเรียนการสอนในสิงคโปร์จะเน้นความสะอาด เรียนจากความเข้าใจ และสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่

ประเทศสหรัฐอเมริกา นับเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ใหญ่และมีระบบการศึกษาที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐ แต่สหรัฐอเมริกาก็ยังมีระบบการจัดการศึกษาที่ดีเพื่อให้การศึกษาของทั้งประเทศเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน โดยเห็นได้จากคุณภาพการศึกษาของสหรัฐอเมริกาปัจจุบันอยู่ในลำดับที่ 14 ของโลก ในการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษา การประเมินผลจะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นหลัก อาทิเช่น ผลการทดสอบของนักศึกษา การวัดพัฒนาการความรู้และความถนัดทั่วไป และสมรรถนะเมื่อออกไปทำงานนอกสถานศึกษา

ประเทศนิวซีแลนด์ เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษมาก่อน จึงได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและระบบการศึกษาแบบอังกฤษมาใช้จนถึงปัจจุบัน ทำให้นิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่มีการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก โดยติดอันดับที่ 16 ของโลก การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาจะมุ่งเน้นคุณภาพของผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในคุณวุฒิการศึกษา รวมทั้งระบบและกระบวนการที่ทำให้เกิดคุณภาพตามที่สถาบันฯ นั้น ๆ กำหนดไว้ ซึ่งลักษณะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับต่างๆ ของนิวซีแลนด์จะมีลักษณะเด่นหลายประการ หนึ่งในนั้นก็คือ มีสภาวิชาชีพครูกำกับดูแลอาจารย์ผู้สอน ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้ได้รับการตรวจสอบและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยใช้การต่ออายุใบประกอบวิชาชีพเป็นเงื่อนไขเร่งรัดการพัฒนา (สนธิรัก เทพเรณู, 2553)

จากการศึกษารูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาจากประเทศชั้นนำของโลกดังกล่าว มีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและบริบทของประเทศ ดังนั้น แต่ประเด็นหนึ่งที่ทุกประเทศเหมือนกัน คือ ระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดตามความเหมาะสมของสภาวการณ์ของแต่ละประเทศ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มีการดำเนินการตั้งแต่ การควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินฯ จะมุ่งไปที่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าการประเมินคุณภาพ เพื่อให้สามารถส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กำหนด สะท้อนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาจะครอบคลุมพันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษา และพันธกิจด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ (1) พันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต (2) พันธกิจด้านการวิจัย (3) พันธกิจด้านการบริการวิชาการ (4) พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ แต่สำหรับการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรจะเน้นพันธกิจในด้านการผลิตบัณฑิตเป็นสำคัญ

ในการผลิตบัณฑิตเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะพึงประสงค์และเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพการดำเนินงานและการบริหารงานระดับหลักสูตรถือว่าสำคัญที่สุด ซึ่งควรมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร เป็นการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาว่าหลักสูตรได้ดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้พิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การกำกับมาตรฐานบัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ

2. ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ให้เชื่อมโยงกับตัวบ่งชี้การดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและ

มาตรฐาน ซึ่งสกอ. ได้กำหนดแนวทางการเผยแพร่หลักสูตรไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552

3. ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร เป็นข้อมูลพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และตัวบ่งชี้เชิงปริมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการ และผลงานทางวิชาการของอาจารย์ สำหรับตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพที่เน้นกระบวนการ จะประเมินในลักษณะของพินิจพิจารณา (peer review) ซึ่งจะมีรายละเอียดของคำถามที่จะเป็นแนวทางให้แก่ผู้ประเมินเพื่อให้นำไปพิจารณาตามบริบทของสถาบันได้ และได้กำหนดแนวทางในการให้คะแนนในแต่ละระดับสำหรับผู้ประเมินและผู้รับการประเมินได้ใช้ในการพิจารณา

4. สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร โดยมีภาระดำเนินงานได้ตามมาตรฐานเทียบเคียงกับมาตรฐานของ สกอ. ทั้งนี้ ทุกระบบต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) และให้มีการจัดส่งผลการประเมินพร้อมข้อมูลพื้นฐานให้กับ สกอ. เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะตัวอย่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรที่เทียบเคียงได้ เช่น ผลการประเมินหลักสูตรของ AUN QA ผลการประเมินหลักสูตรวิชาชีพที่ได้รับการรับรองจากองค์การวิชาชีพระดับนานาชาติ เช่น AACSB (สำหรับหลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจ) ABET (สำหรับหลักสูตรทางด้านวิศวกรรมศาสตร์) และหลักสูตรที่ได้รับการตรวจประเมินเป็นประจำและผ่านการรับรองโดยสภาวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานในการกำกับและส่งเสริมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ได้จัดทำมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิต เช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อมุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้เชื่อมั่นถึงคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกมาเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละหลักสูตร ทั้งนี้ คุณภาพบัณฑิตในแต่ละหลักสูตรจะสะท้อนไปที่คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้ การมีงานทำ และคุณภาพผลงานวิจัยของนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในปีการศึกษานั้นๆ ทั้งนี้ สกอ.ได้กำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ โดยหลักสูตรที่มีผลการประเมิน “ผ่าน” ในองค์ประกอบที่ 1 จึงจะถือว่า “หลักสูตรได้มาตรฐาน” และระดับของคุณภาพหลักสูตรขึ้นอยู่กับผลการประเมินในองค์ประกอบที่ 2-6 ซึ่งเกณฑ์การประเมินส่วนใหญ่สอดคล้องกับการดำเนินงานตามพันธกิจต่างๆ ซึ่งพันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการ และวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด

อาจารย์ เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกขั้นตอน หัวใจของการประกันคุณภาพการศึกษา คือการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งหลายเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษาก็ได้มุ่งเน้นไปที่อาจารย์ โดยจะพิจารณาได้จากรายละเอียดในองค์ประกอบดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดโดย สกอ.

ในการควบคุมกำกับมาตรฐาน จะพิจารณาจากการบริหารจัดการหลักสูตรทุกหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่ได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดังกล่าว โดยหลักสูตรระดับปริญญาตรีจะพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าว 4 ประเด็น และหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จะพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าว 11 ประเด็น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

1. จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร
2. คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร
3. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
4. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน
5. คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
6. คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี)
7. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์
8. การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา
9. ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้า อิสระในระดับบัณฑิตศึกษา
10. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ใน ระดับบัณฑิตศึกษา มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

และ สม่่าเสมอ

11. การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์

ผู้สอนหรืออาจารย์เป็นปัจจัยป้อนที่สำคัญของการผลิตบัณฑิต ผู้เกี่ยวข้องต้องมีการออกแบบระบบประกันการบริหารและพัฒนาอาจารย์ เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณภาพเหมาะสม มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสภาพบริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถาบัน และของหลักสูตร และมีการส่งเสริมให้อาจารย์มีความรักในองค์กรและการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ ผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบาย แผนระยะยาว และกิจกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนการกำกับดูแล และพัฒนาคุณภาพอาจารย์ การวางระบบประกันคุณภาพอาจารย์ เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณสมบัติ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นด้วยการวางแผนและการลงทุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อให้อัตรากำลังอาจารย์มีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าในหลักสูตร มีจำนวนอาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางสาขาวิชาของหลักสูตร และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิต อันสะท้อนจากวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และความก้าวหน้าในการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดด้านอาจารย์ เริ่มดำเนินการตั้งแต่การบริหารและพัฒนาอาจารย์ คุณภาพอาจารย์และผลลัพธ์ที่เกิดกับอาจารย์ ครอบคลุมตัวบ่งชี้ต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 การบริหารและพัฒนาอาจารย์

การบริหารและพัฒนาอาจารย์ เริ่มต้นตั้งแต่ระบบการรับอาจารย์ใหม่ ต้องกำหนดเกณฑ์ คุณสมบัติอาจารย์ที่สอดคล้องกับสภาพบริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถาบัน และของหลักสูตร มีกลไกการคัดเลือกอาจารย์ที่เหมาะสม โปร่งใส นอกจากนี้ต้องมีระบบการบริหารอาจารย์ โดยการกำหนดนโยบาย แผนระยะยาว เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มี

คุณสมบัติทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระบบการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ มีการวางแผนและการลงทุน งบประมาณและทรัพยากรและ กิจกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนการกำกับดูแล และการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ ประเด็นในการพิจารณาตัวบ่งชี้นี้จะประกอบด้วย

- ระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร
- ระบบการบริหารอาจารย์
- ระบบการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 คุณภาพอาจารย์

การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ต้องทำให้อาจารย์ในหลักสูตรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและเพียงพอโดยทำให้อาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางสาขาวิชาที่เปิดให้บริการ และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิตอันสะท้อนจากวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และความก้าวหน้าในการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ประเด็นในการพิจารณาตัวบ่งชี้นี้จะประกอบด้วย

- ร้อยละของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก
- ร้อยละของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ
- ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ประจำหลักสูตร
- จำนวนบทความของอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอกที่ได้รับการอ้างอิงในฐานข้อมูล TCI และ Scopusต่อจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร

ร้อยละของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก

การศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาระดับสูงสุดที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความคล่องตัวทางวิชาการ เพื่อปฏิบัติพันธกิจสำคัญของสถาบันในการผลิตบัณฑิต ศึกษาวิจัยเพื่อการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีอาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิดสอนในสัดส่วนที่เหมาะสมกับพันธกิจหรือจุดเน้นของหลักสูตรนั้นๆ

ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ประจำหลักสูตร

ผลงานทางวิชาการเป็นข้อมูลที่สำคัญในการแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่มีคุณค่าสมควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและการแข่งขันของประเทศ ผลงานทางวิชาการอยู่ในรูปของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือระดับนานาชาติ ผลงานได้รับการจดอนุสิทธิบัตรหรือสิทธิบัตร หรือเป็นผลงานวิชาการรับใช้สังคมที่ผ่านการประเมินตำแหน่งทางวิชาการแล้ว ผลงานวิจัยที่หน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติว่าจ้างให้ดำเนินการ ตำราหรือหนังสือที่ใช้ในการขอผลงานทางวิชาการและผ่านการพิจารณาตามเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการแล้ว รวมทั้งงานสร้างสรรค์ต่างๆ โดยมีวิธีการคิดดังนี้

จำนวนบทความของอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอกที่ได้รับการอ้างอิงในฐานข้อมูล TCI และ Scopus ต่อจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร

หลักสูตรในระดับปริญญาเอกถือได้ว่าเป็นหลักสูตรสูงสุดของสถาบันการศึกษา เป็นหลักสูตรที่สำคัญและเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญา

เอกจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อหลักสูตรนั้นๆ บทความวิจัยและบทความทางวิชาการหรือ Review Article ของอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอกที่ได้รับการอ้างอิง ย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอกมีความสามารถในการวิจัย มีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และบทความที่ตีพิมพ์ได้รับการอ้างอิง แสดงให้เห็นว่ามี การนำไปใช้ประโยชน์และเป็นฐานในการพัฒนางานวิจัยใหม่ๆ ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น จำนวนบทความของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับการอ้างอิงมากย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรเป็นผู้ที่มีผลงานและได้รับการยอมรับในวงวิชาการนั้นๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ผลที่เกิดกับอาจารย์

ผลการประกันคุณภาพ ต้องนำไปสู่การมีอัตราค่าจ้างอาจารย์ที่มีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าในหลักสูตร อัตราคงอยู่ของอาจารย์สูง และอาจารย์มีความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตร

ในการรายงานการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้นี้ ให้อธิบายกระบวนการหรือแสดงผลการดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- การคงอยู่ของอาจารย์
- ความพึงพอใจของอาจารย์

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ต่างๆ เปรียบเสมือนเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับอาจารย์ ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา และอาจารย์ก็จะใช้เกณฑ์เหล่านี้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะและคุณสมบัติ ตามที่ตัวบ่งชี้กำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

บทสรุป

การจัดการศึกษาในระดับสถาบันอุดมศึกษา ไม่ใช่การศึกษาค้นคว้าแต่เป็นการศึกษาเพื่อการพัฒนาความรู้ขั้นสูงที่มีความเฉพาะทางมากขึ้น ควบคู่กันไปกับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อีกทั้งเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้ทางวิชาการ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขา ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยมีอาจารย์ เป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ การสอนเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมบริหารจัดการการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการควบคุมและดูแลมาตรฐานการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามทิศทางที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหัวใจของการประกันคุณภาพการศึกษา คือการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

ดังนั้น บุคคลผู้สมควรได้รับการคัดเลือกมาเป็นอาจารย์ ควรต้องมาจากระบบกลไกการรับที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดอันสะท้อนได้จากคุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และผลงานทางวิชาการที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิดสอน นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูงในการเฝ้าหาความรู้ มีทักษะการสื่อสารที่ดีสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับการอบรม ศึกษาดูงาน ศึกษาวิจัย เพื่อแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่สังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Kaewdaeng, R. 2001. **Education quality assurance, not difficult to do**. Bangkok: Wattana Commercial Press.

Office of the Higher Education Commission. (2014). **Manual for Internal Education Quality Assurance Higher education level 2014**. Bangkok Print Limited Partnership.

Office of the National Education Commission. (2002). **National Education Act 1999 and Amendments (Version 2) 2002**. Bangkok: Sweet Pepper Graphic.

Sirichana, W. (1997). "Quality assurance system for higher education". **Journal of Higher Education** 23 (226): 3-13.

Theprenu, S. (2010). **New Zealand (Part 4), Quality systematically developed**. (Online). Retrieved 10 January 2018, accessed from <https://www.gotoknow.org/posts/342784>.

Wongraksa, K. (2016). **Office for National Education Standards and Quality Assessment Create model of Assessment in four countries to upgrade the quality of Thai education to international**. Retrieved 15 January 2018. Accessed from online manager.

<http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9590000096554>.